

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ.

Цијена:

За ПРНУ ГОРУ на годину 4
фор., на по године 2 фор.

За АУСТРО-УГАРСКУ БОС-
НУ и ХЕРЦЕГОВИНУ на год.
6 фор., на по год. 3 фор.

За све остале земље годишње
10 фран. у злату, на по године
10 фран. у злату.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата плаћа се поштомском
упутницом непосредно админис-
трацији „Глас Црногорца“ на
Цетиње, а коме је наручије, г.
Петру Ражадановићу, в. п. аген-
ту у Котор. Дописи се плаћа
уредничшту. Рукописи се не вра-
ћају.

За огласе плаћа се: за сваку
ријеч или за број од пет цифа
ра по 2 новчића за први пут, а
за сваки даљи пут по 1 новчић.

ДВОРСKE И ДИПЛОМАТСКЕ ВИЈЕСТИ.

— Господин барон од Кун, аустро-угарски министар резидент на Цетињу, отпутовао је јуче у Беч, а до његова повратка отправаће послове г. консул Коломан Канја од Канја.

ЦЕТИЊЕ, 27 августа.

Јапанска надутост.

Као што су поједне личности, тако су исто и поједини народи, па били они велики или мали, подвргнути извесним правилима, те и најмање одступање од тих правила може да има врло жалоске последице за народ, који их је пренебрегао. Повод таквом одступању може бити или високомјерност, с којом се једна држава, свјесна своје надмоћности, односи према својим сусједима, или опет какав год изненадни и неочекивани тренутни успјех. Сувремени Јапан даје нам за то жив и очигледан примјер.

Охрабрена успјехом постигнутијем у рату против Китаја, који је успркос све своје бројне надмоћности морао подлећи јапанском оружју, држава „Риђајуџег се Сунца“ повјеровала је у своју звијезду и почела се сматрати, као да је судбом одређена за неоспорног судију и господара у Источној Азији. Јапан није ни за часак помислио о томе, да за своју побједу има да благодари само војничкој неууређености Китаја и неутралности великих европских држава, те је сувише почео да цијеви себе и своју војничку снагу. Повињавајући мирољубиве тежње Русије, које су, у осталом, повнате читавом образованом свијету, Јапан је помислио, да ће се Русија прије ријешити, да му уступи неки мали дио земљишта, него да предузме рат против сусједа, који располаже доста великом војском, добро уређеном и одушељеном побједима над Китајем. Јапан је рачунао да ће побједи одржатој над државом од 400 милијона становника, безусловно слиједити друга побједи над царвином, која, како ни изгледале, на Далеком Истоку није баш била озбиљно спремна за одбрану. Добаивши Русији рукавицу, оборно се Јапан у исто доба на њу и оружаном руком, а да јој ни рата предходно објавио није.

Рат је отпочео, и ово већ 7 мјесеца слиједи својим током, показујући се у свијема фазама ужаса и тровоте, што их до данас памти ратна историја. С коликијем је тежкоћама ово ратовање на Русију отпочано, свакоме ће бити јасно, ако се бар за тренутак сјетимо недавног инглеско-бурског рата, у коме је Инглеској требало читаве три године и око 400.000 хиљада војника, да побједи шаку бурских сељака, чија војска није достигала ни пуних 40.000 људи. Русија, поред огромног растојања и климатских непогода, које мора да савлађује припремајући војске и другијех ратних потреба, има посла с државом од 50.000.000 становника, којој је бојиште на прагу од куће и која без велике муке и у свако доба може да изабаци пола милијона војника до-

бро дисциплинираних и још боље наоружаних и снабђених свијем војничкијем потребама. Ррђаво је, кад је човек свјестан своје немоћи и слабости, али није добро ни то, кад је човек свјестан своје снаге и моћи, па кад се налази у немогућности да ту своју снагу, кад му је потреба, развије и употреби. У овоме потоњем стању налази се данас Русија на Далеком Истоку. Њој је требало времена, да се тамо прибере и оснажи и сва досадашња радња главног команданта манџурске војске, ђенерала Куропаткина, била је једино на то упућена. Он је уступао и одступао, биљежећи сваки корак непријатељском крвљу, очекујући и добијајући потребита појачања из Русије. Многи су се чудили овој тактици, а многи јој се чуде и данас. Многи су осуђивали и осуђују ђенерала Куропаткина за тај његов план, а многи га хвале и у звијезде кују. До сад сви потоњи имају право, а од сад — видјемо. Добро је ишаћи на непријатељски изазив, ако човек има изгледа за побједу, али је још боље не дати се изазвати на битку онда, кад то непријатељ жели и кад то њему само у прилог иде. Цио свијет уцро је био очи у Љаојанг. Ријетко је кога било, ко није вјеровао, да ће се и брда и долине око њега увијек дана покрити љешинама од обије ратујуће војске. Ријетко је кога било, ко је вјеровао, да се неће ту одиграти одсудна битка и да неће један од непријатеља као побједилац увикнути: „Ја сам господар Азије!“ — Али од судне битке ето ни ту није било! Куропаткин је и Љаојанг напустио и уступио Јапанцима, пошто им је огромне губитке нанео. Он се повлачи на север к Мукдену, а — како потоње вијести јављају — и даље. А за што то чини? Зато без сумње, што он не смије рескирати војском, која се са тако великијем тешкоћама на бојишту скупља, док год не буде готов и док не наступи тренутак, који можда није далеко, да даде од судну стратегијску лекцију надраженом и надменом азијатском непријатељу, који се већ и сад почиње да заноси средњевјековним монголским навалима на Јевропу и сања, да би се то поново догодити могло.

Али није за чуђење ово надувено држање јапанско, јер је то својствено народу, који је тек изашао из азијатскога варварства, но је за чудо држање његових савезника — велике и племените британске нације, која, кад није могла или није смјела сама објавити рат Русији, није нашла за недостојно, да поведе против ње рат другим путем, а нарочито путем војничке контрабанде, у корист Јапана, ослањајући се у томе на своју већ познату поморску снагу.

Но нека се догађаји и дани нижу, нека ликују непријатељи Русије и Словенства, „добри и лоши“ умјће показати себе, кад вријеме за то дође; а крај овог рату биће само онда, кад Русија потпуно побједила буде, па макар се тај рат годинама продужавао. Стриљења само, рекао је ђенерал Куропаткин, полазећи на бојиште, па и ми повламо те ријечи с потпуном вјером у коначну побједу руског оружја.

ПОВРАТАК ИЗ ЛАСЕ.

Телеграм из Симле јавља, да ће инглеска тибетанска експедиција првих дана мјесеца септембра оставити Ласу. Свијет ће се изненадити овим гласом, јер од кад су Инглеси прије једно мјесец дана у Ласу уљегли, дави су пролазили, а до расправа о уговору између Инглесе и Тибета никако није могло доћи. Инглеска се експедиција већ спрема, да проведе строгу зиму у Тибету, а таква зима могла би бити за њу судбосна. Пуконик Јунгхусбад мора дакле, да се је баш потоњих дана увјерио, да ће се уговор, који Тибет потчињава инглеском протекторату, не само закључити, него и одржати.

Вође инглеске експедиције, ђенерал Мајдоналд и пуконик Јунгхусбад имали су с чудноватим противником да се боре и мир закључе. Чете Далај Ламе одупирале су се инглеској војсци на сваком кораку, а кад су Инглеси ипак у Ласу продри и већ се надали, да ће им сада брво поћи за руком да уговор склопе, напали су Ласу правну, а Далај Ламе је вестало. Сва њихова настојања да га нађу и склопе, да с њима ступи у преговоре, остала су безуспјешна; да га пак по пустој земљи прогоне, било је Инглесима готово немогуће. Далај Ламе није сигурно потајно из Ласе умакао, већ он је то учинио са вњањем свог највишег државног вијећа, које се у Ласи задржало. Чланови овог вијећа нијесу се опет хтели упуштати ни у какве преговоре с инглеском експедицијом, јер нијесу смјели од Далај Ламе, који би сигурно сваки њихов закључак доцније као неважећи поништио, а њих на строгу одговорност повлао.

У таквим приликама није било инглеској експедицији у Тибету баш особито угодно. Инглеси су свакога увјеравала, да је њихова мисија мирољубива и да нема друге цијели, но да с Тибетом уреде своја погранична питања и да једним уговором заштите своје трговачке интересе. У Лондону су увијек говорили, да њихова експедиција у Тибет не стоји ни у каквој вези с питањем на Далеком Истоку, но да је то проста случајност, на коју међутим Инглеси вавда вребају, кад се ради о томе, да се под видом трговачког уговора која туђа земља потчини инглеској држави. То се је имало догодити и с Тибетом, али Далај Ламе је Инглесима рачуне помрсно. Он је одлучио, да из Ласе умакне и да у гори очекује даљи ток догађаја. И кад већ никако није било могуће с Далај Ламом лично расправљати, пристали су најпослије потоњих дана чланови његовог највишег државног вијећа, да с Јунгхусбадом отпочну преговоре.

Хоће ли те преговоре и Далај Ламе усвојити, показати најближа будућност, али глас који се сада јавља, да инглеска експедиција капи брво остављати Ласу, даје повода мислити, да су Инглеси успркос великијех тешкоћа због бјегства Далај Ламе, ипак у Тибету постигли све оно, што су постићи хтели. Они ће прије свега ову пространу државу, која у себи крије још неискасано благо, отворити својој трговини, ко-

ја тражи пирег изласка У политици ме заборавају међутим Инглеси никад, да су они у првом реду трговци. Инглеска експедиција у Ласу коштала је до сад око 20 милијона круна, а за толики трошак тражиће они накнаду и у политичком погледу. У уговору, који заштићује њихове трговачке интересе у Тибету, постојаће и чланак, који ће Тибет скрутити под британску врховну власт. И тако ће — благодарећи политичким приликама на Далеком Истоку — и Тибет брво постати инглеском владавном, а Хималаји, који дијеле Индију од Тибета, биће само још природна граница између ове двије инглеске владавине, а не више и политичка.

СУКОБ НА НАШОЈ ГРАНИЦИ.

Јуче у јутру разувдани Арнаути, по својој старој навизи, напали су у великом броју на наше мирне раднике у Зети. Бој који се отуда изродио трајао је до 4 1/2 сата послје подне и Арнаути су једнога нашега убили на мјесто, а шесторицу ранили. Стање које је створено увијек дивљачкијем нападом врло је опасно; али ипак Висока Књажевска Влада, желећи као увијек дати доказа своје мирољубивости и добрих сусједских односа, обратила се је Високој Порти с потраживањем, да се предузму најозбиљније мјере и да се кривици примјерно казне, како се не би више слични случаји понављали. Висока Књажевска Влада, увјерена будући у пријатељско расположење Високе Порте, тврдо вјерује и то, да ће се с њене стране не само изаћи на сурет црногорским правним захтјевима, него и да ће ти захтјеви бити потпуно задовољени. Ако пак Висока порта не дадне задовољења правичним захтјевима Књажевске Владе, и ако не казни нападаче, онда ће ова потоња бити принуђена потражити сама мјере, да се од арнаутских напада обезбједи.

РАТНЕ ВИЈЕСТИ.

Сувоzemне торпедо.

У аустријским војним круговима увијени су, да је онај систем мина, што га сад Руси употребљавају као ужасно али успјешно средство за одбрану Порт Артура, бар по идеји идентичан са сувоzemним торпедама и аутоматским ведетима аустријског капетана Зубовића. Овај је, као што је познато, још осамдесетих година пронашао такозване сувоzemне торпедо, па је од тада непрекидно радио на њиховом поправљању и модернизирању, док најзад није пред јавност изашао са „аутоматским ведетима“, са оружјем, које — како вели Зубовић — не само да одвара захтјевима сувремене ратне вјештине, него и захтјевима хуманитета.

Ове мине, што их је пронашао капетан Зубовић, не експлодирају одмах послје додира контакт-жице, него најприје бацају у ваздух обојену свијетлост, чије трајање достиже и до 30 секунда. Тек када сагори такозвана сигнал-ракета и престану ови свијетлосни араци, експлодира прва динамитска мина. Такав један апарат показује трупама прије свега приближавање непријатеља, а у исто доба јавља противнику, да он има посла с торпедама, опомиње га дакле на опрезаност и даје му 10 до 30 секунда времена, да се спасе.

Сваки терен био оп планински или савини раван, може се без прављења бедема претворити у јаку тврђаву само за неколико часова. За њих се не мора годинама раније спремати мјесто; сувоzemне торпедо могу се одмах употребити, гдје су потребне.

Полагање мина врло је брво и просто. Тако је капетан Зубовић са једним одредом прешадије затворно за 26 минута про-

стор од хиљаду метара ширине, а једно његово одјељење код српске војске по највећој вијавици и сметовима поставило је 114 таквијех мина за осамнаест минута, и све с торпедама старог система. Минирање с торпедама новог система знатно је лакше, јер се оне због малијех димензија не међу у земљу, него се притврђују на земљаној површини и маскирају камењем, травом, лишћем или грудвама земље.

Да се заузме овакав вјешто минаран простор, по мишљењу стручњака, готово је немогуће, јер праје свега сигнал да је у околинџ торпеда, прави страдан угисак на трупе, па и најхрабрији војник послџе експлозије прве мине одрече послушност и неће даље. Ово тврђење о тешкоћама заузимања терена, који се брани минама, изгледа да се сад потврђује догађајима око Порт Артура. Већ је два пута јављено, како су Јапанци прекинули нападе и морали одступити због мина, које су им нације строговише губитке.

Суваемне торпедџ што их је осамдесетих година проваиао Зубовић, купиле су и усвоиле Аустро Угарска, Швајцарска, Шведска, Данска, Србија, Турска и Катај. А кад је Зубовић послџе тога пронашао аутоматске ведете, аустријско министарство наредило је те су они брижљиво испитани и пријемлени за наоружање аустро-угарске војске.

Прије неколико мјесеци отпочела је и руска влада преговоре са Зубовићем односно његових мина. Детаљни планови проналаска овџих мина, са описом посланих су мјеродавним круговима у Петроград, а доцџије су прекинули преговори, пошто Зубовићу није одговорено из Петрограда на неке његове услове. Свакјако изгледа да је овим преговорима заинтересован руски свијет за мине, јер су Руси тек у најновије вријеме почели употребљавати мине

Битка код Љаојанга.

Бојеви код Љаојанга завршили су одступањем Руса на сјевер према Мукдену. У суботу, 21. о. мј. дао је Куропаткин наредбу за одступање овим четама, које су заштићавале одступање језгре руске војске, а Јапанци су за тијем заузели Љаојанг. Тек сад се с неком вјероватношћу може оцијенити обим битке код Љаојанга и одступање Руса. Јапанске и енглеске вијести јављале су о катастрофи Куропаткинове војске, о другом Седну и т. д., док се најпослије показало, да се пред Љаојангом не ради о главној одсудној битци, у којој би учествовала концентрисана руска војска, него да Куропаткин слџеди свој ратни план и да је своју војску постепено понавлачио према сјеверу, док су код Љаојанга задње руске чете јуначки одрживале навалу јапанске војске Куропаткијеве, Нодзуо и Окуове. Поглед на руске позиције у биткама код Љаојанга то утврђује. Позиције руских чета на јужној обали Таитсика претежале су се 3½ до 6 врта од Љаојанга у полукругу од Шушанпу горе (3½ врте сјеверно од града) преко Шихуенце (6 врта јужно од града) и Јајучи до Хутаја (5 врта, од Љаојанга), гдје се лијево крило ослањало на ријеку Таитсико.

Обранбену линију сачињаваха горске стране пред градом, које су особито у југоисточном дијелу подесне за одбрану. Овдје пролази и велики корејски мандарински друм преко Шименан-кланца. Сје-

верозападно од десног крила овог положаја протеже се долина ријеке Таитсико са бројним селима, на којој се смјестило руско коњаштво. Дужина чатавог фронта, коју је заузела руска пјешадџа и топништво, износи у свему само 26 врта. Из дужине овог фронта слџеди, да није могла бити Куропаткинова намера, да овдје дође до опште битке, која би имала о првом дијелу војне акције одлучити. Одношаји простора, а и све друго говори за то, да је бој код Љаојанга имао само задатак заустављања непријатеља. То је био бој једног дијела војске, која је већ унапријед одређена да напусти Љаојанг.

Поглед на карту бојштва показује, да је битка са пола милијона војске и 1300 топова била само у фантазији ратних дописњика, док су у истинџ само два војна корпуса (можда састављени од чета разних корпуса,) као аријер-гарда имале заштићавати одступање Куропаткинове војске, које је већ око 16 о. мј. отпочело. Ове чете имале су задатак, да у упорном боју задржавају непријатеља, а тај задатак су с великим успјехом и извршџе, према уз доста велике губитке. Просторни одношаји руских позиција одговарају одјељењу војске од 60 до 70.000 људи са 200 топова и 10.000 коњаника. С јапанске стране улазиле су наравно у акцију велике масе војске. Јапански фронт износио је 17 о. мј. 34—40 километара. На десној обали ријеке Таитсико сигурно су Руси заузели висине Љаојанг-Шанвије (4 врте источно) — Јентај (10 врти сјеверно источно од Љаојанга); ова позиција имала је заштићавати одступање војске и задњих руских чета.

Око ове позиције развили су се жеостоки бојеви, што је и раумљиво, јер су Руси ову позицију одлучили држати, док се не повуку остале чете са позиција јужно од Љаојанга. Маршалу Ојама није према томе успјело, да навали на читаву Куропаткинову војску, него само на један њезин дио. Види се дакле, да је Куропаткин остао код основне мисли читаве руске ратне акције, да избјегава одсудну битку, док му не стигну сва појачања потребна за потун успјех. А будућност ће показати, да право ради, јер сваки даљи корак за Јапанаце значи слабљење, а за Русе јачање. Тренутни спољашњи успјеси, увећани прастрасним извјештавањем новина, неће у томе ништа измијенити.

Телеграм од 20 о. м., што га је послао Сахаров генералном штабу, гласи: Наше чете навиле су данас на сиквантинске висине. Послџе љута боја заузели смо читав ланац висова западно од Љаојанга. Установљено је, да смо ми стајали против многобројних јапанских чета, чији се је фронт претежало од висова код јаптајских рудника до ријеке Таитсико. Одјељење генерала Орлова, који је заузео јаптајске руднике и са тим се даље помакнуо, сукобило се је с најмоћнијим непријатељским четама у јакој позицији, те је било принуђено, да узмекне. Генералмајор Орлов је рањен. Но непријатељу је било тешко заобићи одјељење, јер се је оно вратило у штацију Јантај. Храбре регименте 1 сибирског корпуса, похитале су онмае, те је генерал Штакелберг зауставио непријатеља. У том је боју пуковник Озурски, заповједник 2 сибирске регименте, тешко рањен.

У 9 сати у вече престао је бој на цијелој линији, тек се је чула тутања

топова у Љајангу. По телеграфском извјештају, сузиле су чете љаојанске посаде другу навалу непријатељску. Да дознаду колика су непријатељске чете, подузеле су са западног фронта двије регименте бој с бројно јачим четама, које су састојале од преко двије дивизије. Укупни губитци војске нијесу још тачно установљени, али они по досле стиглим вјестима изnose преко 3000 мртвих и рањених.

Телеграм, што га је 21 о. мј. генерал Куропаткин послао Цару, гласи: Данас стоји велик дио војске с првим сибирским и јним корпусом јужно од побочне жељезнице, која води од штације Јантај, 17 врта сјеверно од Љаојанга, до јаптајских рудника. Према су се Јапанци навиле у непосредној близинџ наших чета, ограничили су се данас на то, да пуцају из високе траве. Онај дио наших чета, које су се навиле у Љаојангу, пријемао је на десну страну Таитсика. Акционо терен чета обрастао је готово свуда високом травом, која завредно супречава наш рад. Одјељење генералмајора Орлова било је јуче принуђено умаћи нарочито због тога, што су Јапанци пуцали на њ из високе траве. Губитци су тог одјељења знатни. Један пук изгубио је сам 1500 војника.

Маршал Ојама, врховни заповједник јапанске војске јавио је 22 о. мј. у Токио: Данас у 9 сати прије подне пао је Љаојанг послџе боја, који је био ноћас и данас прије подне, сасвим нама у руке. Наши губитци мора да су велики. Ја нијесам прилично никаквог извјештаја о одношајима на десној обали Таитсика.

Одликови руски војсковође.

За изврсно држање пред непријатељем унаприједени су у чин генерал-лајтнанта: генералмајор Алексјејев, заповједник 5 источно сибирске стрџљачке дивизије и генералмајори Ренкампф, Гергарс и Фок. Генерал-лајтнант Линевић унаприједен је за своје изврсно држање у служби у чин генерала пјешадџе. Цар је даље подарио генералмајору Мищенко златну сјабљу с бриљантима и с натписом: „За храброст приликом сузабијања Јапанаца на 23., 26. и 27. јуна“.

О Порш-Аршурџ.

Токијска депеша јавила је свијету, да је „ковачно“ освојено утврђење Итшан. Свечап тон те депеше показује, да Јапанци дају томе факту велики значај и надају се скором паду Порт Артура. Поводом те вијести „Н Времја“ пише: И ако је истина да је Итшан „ковачно“ освојен, Порт Артур се може још дуго држати, управо до потпуног исприљења материјалних средстава. Да се то види, ваља се осврнути како на општи распоред свџх утврђења, тако и на значај самог утврђења Итшан. Порт-Артур се налази у котлини, окруженој планинским вијенцима, који на највишим тачкама имају јака утврђења. У средњим котлинама је простран унутрашњи затон у неку руку састављен из два басена: западног врло великог но плитког, и источног много мањег, али толико дубоког, да у њему могу наћи склоништа бродови који најдубље газе.

У овом источном дијелу начињена је бродарска радионица, око које су магацини, касарне и одјељци радионице. Ту се кроз гудуре пружа стара варош, што долази отуд, што је ту велико језеро слатке воде

никад зелена. Само у неким долинама на истоку и према Китају има у приличној мјожини шемежа, жита, воћа, а и гржђа и ориза. Јужни крајеви су усодији, тамо се налази и главни град Ласа, у који сасвим рјетко да је могао ступити који странац.

Природа је у Тибету пуста, једнолична, без овџх љепота, које се, на примјер, виђају у Апама. Ёрвак би ондје био несносљив, да вода и небо нијесу бистри.

На оном силном простору становници су врло расијани. Гренар дражи, да их неће бити у све више од три милијона, а сви, успрок даљинџ, која их дијели, показују велику једнакост у обичајима и језику; али лица су им разна, те се међу њима опажа велика разноликост типова. Тибетанци су врло чисти и спретни, иду лако, подносе дуга путовања пјешке, не трпе од непогода поднебја. Ево како их означаје Гренар:

„Тибетанац је пун њежњости са примјесом ипокризије, слаб, плашљив, послушан и непопјерљив, а то све услед клерикалне владавине, тиранске, сектарне, бојазљиве, која вагда, у страху да не изгуби власт, настоји да задржи све у подручјењм стању, поставивши као основу социјалне зграде шпџуветва и међусобно оутужавање. Страх лебди над цијелим Тибетом; влада се боји поданика, поданици владе, свас се боји свога бљижњег, свога пријатеља или непријатеља“.

Од страха настаје суровост; тиме се може протумачити често број убиствава, а највише тровања, као и дивље муке, које ваља да подносе осуђењци.

Тибетанци су већим дијелом будисте, са неким разликама од те вјере у Индији и на другим мјестима. Удљив свештениства,

(источније од зтона) и што близу села Паличуана (нешто сјеверније од жељезнице) живџе ријеџица Љунхо.

Све ово казује, да у смислу одбране, за нас има највеће важности источни дио тврђаве. Утврђење Итшан са свим је на измаку, у сјеверно западном углу линије утврђења, и валзи се удаљено од источног басена 7 километара, а од наших касарна и слагалишта више од 8.

Ове даљине говоре саме о себа Гађање с такџх одетојања не може имати пресудна утицаја. И Јапанци неће ништа постићи и кад то утврђење наоружају топовима највећег калибра: јер и с разних наших утврђења и с бродога топовска ватра бије усредсређена на Итшан.

Истина, утврђење Итшан на висинама је од 170 метара, доминира над утврђењима у близинџ и напој артиљерији биће тешко да у њима остане. Али за то ми имамо на нашем сјеверном фронту и на Љотешанском полуострву утврђења, која доминирају Итшаном, и сва ће она бити у стању водити с њиме најочајавију артиљеријску борбу. Тако кето сва утврђења јужног фронта (окренутог мору) и сви бродови бије у стању, да се боре с артиљеријом на Итшану. На том одетојању, које раздваја Итшан од зтона и утврђења јужног фронта, доминираће Итшан не може бити од озљабне вриједности. Оно је опасно само за бљижџа одетојања.

На тај начин опасност бомбардовања Порт Артура са Итшана, коју је сбављала токијска депеша, није још тако страшна. Кад ми не бисмо били принуђени штeditи муницију, то на Итшану не би могла остати јапанска артиљерија: толико се јака артиљеријска ватра може на њга осути.

Утврђење Итшан неоспорно озљабљиво је опасно, али само за западни дио котлине, гдје се подиже нова варош. Но како се у тој новој вароши граде или су већ саграђене већином куће богатџх трговца, гостионице, новчани заводи и т. д., то Јапанци, свакако, неће трошити муницију на рушење приватних грађевина. Она чак широм то објављују као шешто хумано. У сваком случају рушењем нове вароши, они ни за даву неће ослабити нашу одбрану.

Али истиче се и друго питање: пошто су освојили Итшан, да ли неће мџи Јапанци подрџети у источни дио тврђаве? Слободно можемо рећи, да је такво предузеће просто неостварљиво. На првом мјесту оно је узалудно.

Кад би им баш и пошло за руком да продру у источни дио тврђаве, не би били у стању држати се под ватром утврђења сјеверног, источног и јужног фронта. Они би се обрели под ватром са три стране и то из бљиза. Наша би се војска могла склонити између двојубе линије утврђења на источном фронту и у планинским гудурама између утврђења. Али, на само продривање није могуће. Да Јапанци продру у источни дио тврђаве, они би морали напасти узаним клисом између тих утврђења и западног зтона. Овај узани пролаз налази се под ватром скоро свџх утврђења и бродова. Он би био претрпан метцима, почев од пољских шрапнела до бомба из топова, калибра 12 палаца.

Очевидно је дакле, да до заузећа овџх утврђења која су пристаништа најбљижџа, Јапанци неће имати никаквџх озбљибних резултата. Па и да освоје неко-

тибетанских Лама, у материјалном и политичком погледу је нечувен. Њихова је јерархија чврсто организована, а чланови су приморани подрџети се најстрожијом језу. На челу јерархије стоји један генерал, који може да располаже животом или смрћу свџхх дустињака и свештеника његовог реда. Тијех редова има више, а велики Лама само је генерал најузвиљенијег реда, од кога су други генерали дијелом зависни. До 500.000 тибетских Лама поражљено је у око 3000 манастира, слатних тврђавама, постављеним и горским литвицама. У тим манастирима налази се тајина, оружја и чебане у из бљизу, па није риједак случај да Ламе, успрок својој мислији мира, ађу међу станувањем оружјем у руци, и започну с њиме крваве борбе.

Та вјерска олигархија држи у земљи за краља једно дијете, које она проглашује као оваплоћење Буде, и које даде убити, чим оно престане бити послушно својим менторима.

У Тибету је полиандрија (многомуштво) правило. И ако је оптужба, коју се Тибетанци коре због отворености њиховџх обичаја, прећерана, Гренар је ипак дјелавице допушта и вели, да је за њџх природно оно, што се другима чини неморалним. Њихов примјер сирчршава теорију овијех који тврде, да су обичаји чистији у хладним, него ли у врућим предјелима.

Гренар се је у својем дјелу осврнуо и на садашњу енглеску експедицију у Тибету. По његовом мишљењу, може се само похвадити, што се једна европска велика одлучила, да и међу оне дуоте, подутивље крајење, уведе благодата западне културе!

Л И С Т А К.

ТИБЕТ И ЊЕГОВИ СТАНОВНИЦИ.

Као што смо већ јавили, Инглџеи су дошли до Ласе, тибетске главне вароши, и утаборили су се на подручју Поталависе, на коме управо и јест Далајламина резиденција. Ова енглеска посјета објасниће по неку тајну, нарочито историју развитка будизма и његове односе према истоку и западу; јер пуковник Јунгхубанд, други командант експедиције, такође је научник добра гласа, а осим тога њему су се придружили још и други научници и испитивачи.

Колико се зна, јевропска нога ступила је у Тибет први пут почетком 14. стољења. То је био италијански мисионар Одорић, који је том приликом дошао у главну варош Ласу. Али његови највјештаји били су врло оскудни. Тек послџе три стотине година продро је у Тибет из Делфије језуитски мисионар Андраде. Од њега имамо опис Тибета, у коме се каже: земља је страшно неплодна, сам врш, а и што би се могло употребити, није обједљано. Тако исто и насељеност није велика. Нигдје ни дрвета, ни жбуна, већ на све стране само сџијег и стијена. Краљ је чуо за страног човјека, па га је позвао к себи. Тако је Андраде провео у Ласи неколико мјесеци и живио „од мљџека и масла, вина и меда“. И онда се у Тибету почеше нагомилавати језуите, докле их у 18. стољењу отуд не проћераше.

Године 1724. путовао је по Тибету један млад Холанђанин, по имену Ван де Путџ. Он је код племена на јужним хималајским обронцима научио тибетски јез-

ик и обучен као китајски мандарин отишао је преко Тибета чак у Пекинг — као што је и Арман Вамбери пребучен као дервџш, пропутовао кроз Бухару, која је прије 40 година тако исто била тајанствена и одвојена од цијелог свијета, као што су ово сад Тибет и Ласа. Пошљедњи Јевропљани, који су дошли до Ласе, били су француски мисионари Хије и Рабе, који су тамо отпутовали прије 60 година, и недавно, Рус Чибиков и Француз Гренар. Опис, који је Хије публиковао пад насловом „Souvenirs d'un voyage dans la Tartarie et le Thibet“, прилично је површан и својим научним репродуковањем тибетанских казивања, као и опшарним причањем фантастичких доживљаја, много подејења на баснословне Иродотове приче о „златној земљи“ Тибету.

Много је занимљивија опис Француза Гренара, који је овџх дана угледао свијета и у којем Гренар описује своје путовање по Тибету од год. 1891 до год. 1894, износџи у њем ове податке, који су већем дијелу читалаца непознати.

Тибет је остао примитиван и оригиналан, скоро толико, колико су били Мексико и Перу, кад онамо стигосе Кортес и Пизаро. Вас онај крај је осамљен и заборављен у својим далеким долинама, на висинџ од 3500 метара, до којџх се не може доћи, осим кад се превале горски кланци, високи као Мон Блан, и највећа друга брда јевропских Алпа. Тибет се протеже на највећим горама на свијету, на Хималајима у облику од преко два милијона квадратних километара. Поднебје је врло оштро: 15 или 16 степени љети послџе подне, а испод нуле ноћу; зими завлада студ од 40 степени и још ниже. Биљкама и растињу нема скоро ни трага; оно мало траве што нараста, није скоро

дику утврђења на сјеверном и источном фронту, неће моћи почивати на лаворима, пошто би се бројеви порт-артурске ескадре претворили у пловне фортифе, а помоћу чунова ноћу одржавали везу међу Љаотешаном, Тигровим Репом и Златним брдом, затварајући улаз у пристаниште од стране мора. Одрба Порт-Артура с онако опробаним брачиоцима, каква је посада те тврђаве, потрајала дуго — до последњег метка.

НАРОДНО ЗДРАВЉЕ.

Очвршћавање.

Пршле године је на природњачко-љекарском скупу у Карлсбаду јавио један лекар да каже да она лјезда што су навикнути на очвршћавање, више бољују од оне што нијесу навикла и да су осјетљивија спрам промјене времена. То нам казује, да онај обичан начин очвршћавања, т. ј. прање и трљање хладном водом, који је тако јако раширен код свијета, није правилан и умјестан. Али опет погријешише родитељи, који отуда изводе поуку, да дјецу у опште не треба очвршћавати.

Важност очвршћавања тијела већ нам се тиме јасно предочава, кад сравнимо једнога варшавина, који је осјетљив спрам промјене погоде и сељака, који је очврсно и ва кога те промјене немају никаквог утицаја.

Што данашњи свијет тако лако наведе, то долази углавном из особености нашега одијела. Да се кожа људска може навикнути на највећу хладноћу, неспорна је истина. Један руски путник прича, да је на хладној ноћи далеко испод нуле видео тунгуске жене, како раде са тијелом до паса голим у дољу. Кад их је зачуђено запитао како раде тако годе, оне су одмах навукле хаљине, мислећи да се њему чини да је то непристојно. Није им никако ишло у главу, да се он чује њиховој голотињи због прећерано зиме.

Кад би хтјели да са нашом одјећом тачно подешавамо топлоту тијела нашег, онда би требало да радимо као Китајци, који облаче на авији једно одијело на друго, а на врућини опет постепено једно по једно са себе скидају. Али ово подешавање топлоте помоћу одијела не треба далеко ћерати, зато што је ово врло нетачно и што не може добро да се подеси. Зато је најбоље имати двије врсте одијела, зимске и лјетне. Кад би сасвим једнострано водили брига само о одијелу, наше би тијело развезило се и не би имало отпорне снаге спрам љубавних спољних утицаја времена.

А како би могли да очврствимо спрам спољне погоде? Или, треба ли да се тога одрећемо и да сматрамо тјелесну развезаност као неизбежну пошљедицу културе? Наша је жеља да будемо чистији спрам ваздуха, а ваздух нам одузима нашу топлоту путем зрачења. У томе је цијело питање очвршћавања и наспрам тога ми треба да предузимамо наше мјере. А баш у томе је и највећа тешкоћа, јер не можемо ићи голи и одјевени по старом грчком обичају. Али зато треба се старати да бар наш подмладак одгајимо у бољим погодбама. Љети се најзад то може и извршити. У виду тако званих суваних или ваздушних купатила можемо нашу кожу свакога дана излагати ваздуху и тако на њ навикнути.

Ако би хтјели ова сунчана и ваздушна купатила да усвојимо у народу, онда би их безусловно ваљало склопити са тјелесним вјежбањем, т. ј. морала би се завести права гимнастика, као што је била код старих Грка. То би био прави идеал, а да се он даје стварити, види се по великом броју младих људи, који врше ту гимнастику са купатилима у Берлину и Лајпцигу. Ту благодат сунчаних и ваздушних купатила могу uživати сви они, који иду љети у хладна купатила, шетајући се и играјући што дужије необучени.

Али опет није све то довољно у нашим климатским приликама и при нашој навици у одијелу. Зато се мора прибјећи једном другом средству очвршћавања, а то је вода. Она нам истина одузима топлоту путем спроводња и за то нам не може непосредно да донесе корист, па чак при неуијесној употреби може и да штети. Али оно лудило које је у новије вријеме овладавало свијетом за очвршћавањем, баш ради само са хладном водом.

У осталим ни оснивачи гимнастике, стари Грци, нијесу никакво одрицали се воде. Само су је они паметније употребљавали, но што то ми данас већином чинимо. Кад је дошао уморан, ознојан и пращињав путник, највише је добијао топло купатило, али без сапуна, и пошто се окупаво, трљали су га уљеом. Како је друштво данашње наше купатило! Ако смо пращињави и уморани, ми се перемо сапуном и тиме скиламо сав онај пријатан масан слој с коже, који штити тијело од хладноће. А последије тога не трљамо се уљеом, већ навучемо последије наше обично одијело.

Многи родитељи, занесени лудилом очвршћавања, врло цогрешно раде у нај-

бољој намјери да своју слабуњавау дјецу очврстче. Из тоглог кревета морају дјеца стајати у хладној спаваћој соби, где их трљају хладном водом, на последије журнога доручка шаљу на хладну улицу у школу.

У топлије годишње доба врло је престо и лако удесити употребу воде. Ако је човјек загриван ушљед каквог тјелесног вјежбања или напрезања, треба да иде у млако купатило, или са једним сунђером да добро опере са себе оној и у исто вријеме да се очисти. Затим треба се расхладити сасвим хладном водом, али то мора да траје врло кратко вријеме. Ништа није тако наипако, као од млаке воде сасвим прелазити на хладну. Зато последије употребе млаке воде треба одмах прећи на сасвим хладну воду. Тако ће крвни судови коже навикнути се да тачно раде и неће своју службу отказати, ни кад се једном буде од њих тражило како веће испокривање.

Напред поменуто завешћаство у очвршћавању мале дјече, као и код слабуњавањ, малокрвних особа мора се безусловно осудити и на мјесто тога завести разложивије и блаже поступање, ако се озбиљно мисли да се вода као средство очвршћавања у народу заведе. Ми употребљујемо воду као средство за прање и освежавање. Љети је лако оба циља спожити, кад се изјутра а можда и пред вече човјек опере водом, која је у соби престојала. То може љегу да издржи и најосјетљивије тијело.

Али доба кад се обојева од назеба није љето, већ прољеће и зима, са њиховом хладноћом, промјенљивим временом и великим ваздушним таласима. Писац ових редака покушао је један начин, који је бољи од свију досадашњих и којим се најосјетљивија лица могу да окријеше и да очврстне. Никако се не може препоручити, да се у хладно годишње доба употребљује вода као средство очвршћавања у обичном смислу обичних водених завешћака. Ни дјеца, ни иначе слабуњавае особе не могу се свићи на трљање хладном водом, кад се то ради јутром у хладној соби (коју ти завешћавачи обично зими не грију). Кожа не може у таквом случају правилно да ради и дјеца, са којом се тако ради, чим изађу на поље, још више осјећају хладноћу, и ако су обучена. Љодило, малокрвност и бијелна исхрана тијела, мјесто да се смањују, све се више повећавају. Не само осјетљиве особе, већ и са свим здравим људима могу без опасности да издржавају хладна купана и трљања само у топлој соби.

За то је боље овако радити. Зими треба дјецу у довољно топлој соби у вече добро окупати у води, која је собне температуре или их сауном истрљати, па онда мало хладнијом водом опрати. Затим их треба добро пешкиром истрљати, па одмах метнути у кревет. Дијете ће последије таквог купања ванредно добро да спава. Ако има на тијелу какво мјесто, које је веома осјетљиво спрам назеба, као нпр. врат, онда последије купања треба трљајући га намазати нпр. ланолиномом машћу. Сјутра у јутру не треба дијете да се опет купе, већ ваља да се одмах обује и да опере само очи, уста и уши. Тако могу дјеца без икакве опасности и тоглог кревета и вруће собе да изађу на хладан ваздух. При погодној одјећи њима неће бити хладно, нити ће уопште зиму осјећати.

Разумије се, да зими, треба и ноге исто тако често купати. Пошто су се у врућој води опрале, ваља их посути хладном водом и опет машћу премазати. Нарочито осјетљиве ноге могу се очврстити наизмијеничном употребом кратких топлих и још краћих хладних купатила или на влачењем танких мокрых чарапа, преко којих се обују дебеле суве зимске наувилце (зимске чарапе). На тај начин ноге неће бити више тако осјетљиве спрам промјена погоде. Иначе него треба да су увијек суве и чарапе треба да се често мјењају.

Од нарочите је важности зими, без обзира како је вријеме, сваки дан се бацити колико толико на ваздуху. Зими је врло важно са топиљачкама клизати се, при чему треба да је човјек лако обучен, али последије свршеног клизања треба се топло умотати. Љети је опет пливање једно веома моћно средство за очвршћавање тијела.

Ако се ради овако, као што смо горе напоменули, онда ће се лагано и пажљиво, али сигурно, постићи јака отпорна снага спрам временских нештога и код најосјетљивијих особа, и вода, кад се паметно употребљује може доста наше тијело очврстнети, док овако, као што се данас прећерано ради, обично доноси сасвим противане пошљедице.

„Нар. Здравље“.

ДОМАЋЕ ВЈЕСТИ

Четиње, 27 августа.

— Његово Кр. Височанство Господар благоволио је, на предлог г. министра иностраних дјела, поста-

вити г. Луја Бруне за књ. почасног консула у Паризу, а г. адвоката Карла Грималчи, у истом својству у Ници.

(Српски учитељи). 23 о. м. дошли су овамо — путујући српским земљама — 17 српских учитеља из округа пожаревачког са својим надзорником г. Маливојем М. Башвићем. Пред „Локадом“, где су путници имали одсјети, дочекали су их цетињски учитељи с г. г. проф. Ж. Драговићем и М. Мијушковићем и са још неким учитељима из унутрашњости Црне Горе. Последије међусобног поздравља путници су се одморили, па су с пратњом изашли, да прегледају Цетиње, његову околину и његове знаменитости. При прегледу манастира учинили су посјету Високопрештеном Митрополиту г. Митрофану, који их је љубавно примио и подужи се с њима задржао.

Сјутрадан око 10 1/2 сати прије подне благоволио је примити српске учитеље Њ. Кр. В. Господар у аудијенцију, што их је веома олушевило. На 1 сат последије подне путници су, испраћени напосм интелегентно, весело и задовољно кренули пут Котора, одакле ће се преко Босне и Херцеговине вратити у своју отаџбину.

(Телеграф бив жупе Бар—Вари). Међународна канцеларија телеграфских управа у Берну јавља, да су радиотелеграфске станице *Antivari* (Бар у Црној Гори) и *San Cataldo de Bari* (Италија) 10 августа прелазе међународном телеграфском саобраћају за кореспонденцију, које се измјењују између Италије и Црне Горе. Телеграма, који се измјењују преко ових станица, морају носити у службеном дјелу назнаке: *Voie Bari*. Така од једне ријечи за телеграме, који се измјењују од границе Италије до Црне Горе, утврђена је привремено на 15 сантима, али само за јевропски режим; она је овако подијелена: 5 сантима италијанска транзитна такса; 5 сантима радиотелеграфска такса; и 5 сант. терминална пригорска такса. За ванјевропску кореспонденцију таксе ће се додичије одредити. Обје вое радиотелеграфске станице вршиће службу од 3 часа изјутра до 9 часова у вече по средње-јевропском времену.

(Из Дјевојачког Института Царице Марије на Цетињу). Пошто није могуће до 15.ог септембра довршити ремонт институтског здања, то се овимеванјештавају родитељи и старатељи ученица поманутог завода да се предавања у Институту неће одпочети 15.ог септембра, као што је раније објављено било, него тек 30.ог септембра, те се према томе и долазак ученица одлаже до 29.ог септембра, којег дана све имају бити на окупу у заводу.

(Радничка школа.) Из Дјевојачког Института Царице Марије јавља се ученицама Женске Радничке Школе Књићиње Јоланде, да ће се поманута школа за ову годину налазити у једном одјељеном институтског здања и да ће рад у тој школи отпочети редовно 15.ог септембра.

(Дјечији сад.) Уписивање дјеце у „Дјечији Сад“ Велике Књићиње Милице Николајевне биће 13. септембра у 9 сати прије подне, а редован рад у истом отпочеће 15. септембра.

(Школка објава.) Управа цетињске мушке основне школе даје на знање дјечијим родитељима и старатељима, да ће уписивање дјеце у цетињску мушку основ. школу бити: 1, 2, 3 и 4 септембра, у канцеларији исте школе од 9—12 сати прије подне.

Дјеца, која хоће да ступе у I разред, треба да су направила 7 година живота, а ради увјерења колико је дјетету година, свако дијете треба да прикаже крштеницу. Дјеца пак, која прелазе из друге у ову школу, треба да поднесу школску свједојбу од потпог свршеног разреда.

Родитељи или њени замјеници треба да доведу своју дјецу ради уписа.

Ко поступи противно овој објави или се јави последије одређених за уписивање дава, неће му се дијете примити.

(Филип М. Бурашковић.) Ноћу, између 22. и 23. о. м., испустио је своју племениту душу, протођакон Владике Рада, Филип М. Бурашковић, у свом родном мјесту Цеклину. Овај рјетки старији родно се је године 1815, а преминуо у својој 89 год свога живота.

Поконици је потамак оглашене куће Бурашковића, а син војводе Маркипе. Питан јуначкијем примјерима својих предака, још у раној младости показивао је особите врлине; био је хитар, одважан, јуначан, рјечит и пристојан, и као такав још у младости годинама живио је лијепо глас и опште уважење.

Основне науке свршио је као државни питомац, у школи манастира Цетанског. Кад је Господар Митрополит Петар II. подигао на Цетињу штампарију, Филип је у њу примљен најпрви као ђак, а последије као управитељ исте.

Године 1840. због његовог примјерног владања руковођачи га Петар II. за свога

ђакон, који је дужност више година вршио на задовољство свога Господара; у исто вријеме вршио и дужности дворског тјелохранитеља, те је више пута одно у иностранство са својим Господаром.

Кад су Турци 1843. заузели стару Зетску Митрополију Врањину, изашло се је у пратњи Петра II. Ту су црви пут његове јуначке врлине изашле на видик, показавши изванредно јунаштво са своја два побратима Савом Л. Стругаром и Станом Ружинијем Бјелопавлићем, превезавши се ноћно до Врањине, и убиши у еред турског табора Рам-Зеку, буљубашу крајинскога.

Последије смрти свога старијег брата, В. Перше, постављен је за заступника војводског на Ријечу, коју је дужност вршио све до смрти митрополита Петра II.

У чуваној битци на Граковцу 1868 год. особито се одликовао, за што је био обдарен од блаженопочившег Ђаван Данила осим сребрном медаљом још и сребрним јуначком крстом. У свим омањим бојевима као: на Бољенине, Фармаке, Лисцу и др. учествовао је у првим редовима цеклинских јунака. Цијеле ратне 1862 год. показао се је као први ратник свога племена, због чега је и одликован био од Њ. Кр. Височанства Господара III. степ. Данилова ордема.

У почетку пошљедњег рата 1876 год. нашао се у Цариграду, идући на своја добра у Русију. Бач у то вријеме бјеше пукао глас по Цариграду, да ће турски незадовољници развалити руско посланство и убити царско-руског посланика графа Игњатијева. Тада се је у друштву са ондашњијем пригорским капетаном Вуком Пејовићем и са још двије стотине Пригороца затворио у руско посланство, где су се држали док је опасност трајала.

Поконици је у свом бурном животу имао доста незгода и непријатеља, али својом особитом хитрином и необичном сталношћу знао је савладати све препоне и остао је ваза свијетла чеља као вјеран син своје домовине и свога Господара.

Поконицијева фамилија губи у њему најпримјернијег кућног старјешину и свог учитеља; братство и племе ријетког племеника, а држава вјерног ратника и борца, који је у потоњем рату, већ као старина, служио за примјер млађем нараштају.

Његова смртни остаци, опожани од свештенства Ријечке нахије, и протојереја и ђакон цетињског, уз пратњу многобројног народа, прелазе у матери земљи 24. о. м. у фамилијарну гробницу пред саборном црквом св. великомученика Георгија у Горњем Цеклину.

Колико је поконици био уважен и омиљен у народу, најбоље се могло видјети при његовом спроводу, на коме је учествовало близу 1000 особа из мјеста и са стране.

Вјечан му спомен и мир пешелу његову!

(Саучешће у жалости.) Врли Србин на Приморју и наш добри пријатељ, г. Буро Зеновић, претрпио је ових дана тешки губитак. Његова вриједна сируга, г-ђа Анђа Зеновић, рођена Петровић—Његош, преминула је, оставивши ожалостеног мужа и троје мушке дјеце. Изајљујући честитоме г. Зеновићу наше најискреније саучешће, поконици желимо рајско насеље и вјечни покој.

Телеграми Бечког „Кор. Биро-а“ и руске „Трговачко-Телеграфске Агенције“.

Рат између Русије и Јапана.

ПЕТРОГРАД, 22 авг. — Куропаткин јавља Цару 20. о. м.: Не пријатељ је данас заузео већу дио наших позиција око Сиквантуна, одакле су се наше чете морале повући. Први сибирски корпус под Штакелберггом, који је претрпио потоних дана тешке губитке, изложен је опасности да га непријатељ надмхнутијом силом не заобиће и повукао се је западно за неколико километара. У таквим приликама наредно сам, да се Ђаојанг испразни, а војска да узмакне к сјеверу.

ПЕТРОГРАД, 23 авг. — Куропаткин јавља данас: Повлачење наших чета из Ђаојанга на десну обалу ријеке Тамтсико извршено је прошле ноћи у добром реду. У правцу Бенсико-Мукден опажено је, како и Јапаници прелазе преко ријеке Тамтсико западно од Бенсико и са стране Ђаојанга и у његовој околици Јапаници су јуче пријешли на десну обалу Тамтсика.

КРОНИСТАТ, 24 авг. — Цар је прегледао балтачку ескадру. Војска га је свуда одушевљено поврањала.

ЧИФУ, 24 авг. — „Рајтер“ јавља, да су Јапанци поново отпочели 14 о. м. општи напад на Порт-Артур, који се са очајним борбама продужавао до 18 о. м. Тога дана Јапанци су умакли са свију повиција, изувевши Палученг и Чунган. 19 о. м. навалили су неколико пута на Итшан, али су увијек били одбијени. 21 о. м. у три сата најутра Јапанци су жестоко напали лијево руско крило, али око 6 сати најутра већ су се повукли, кад је отпочела топовска ватра. По руским извјештајима изгубили су Јапанци приликом општег напада 8000 људи, а руски губитци, како се чује, износе око 3000 људи. И артиљерија с ратних бродова, који се налазе у пристаништу, учествовала је с топовском ватром.

ПЕТРОГРАД, 24 авг. — (Руска Тргов. Агенција). Алексијев је послао Цару 23 о. м. извјештај официра Иванова, који је преузео заповједништво на броду „Рурик“, пошто је погинуо заповједник брода. Извјештај гласи: 1 августа око 4 сата најутра ступили смо у битку са четири непријатељске оклопљене крстарице. Непријатељ је одмах с почетка сву ватру концентрисао особито на „Рурика“. Око 8 сати најутра непријатељска граната општешила је крило, а пошто је у исто вријеме и вода на једну рупу у брод улазила, ушледе чега је било отежано управљање крмом, то „Рурик“ није могао поступити по датом знаку, да слиједи „Росију“ и „Громобој“, но је заостао. Два јапанска брода „Тагачику“ и „Назива“ примакли се тад „Рурику“, и користећи се његовом штетом, управили на њега топове великог калибра и нанјеше му велике губитке. Наша ватра престаде око 12 сати, јер су нам сви топови били слоњени. Изабацили смо једну торпеду против непријатеља, али без успеха. Од 800 људи убијено је око 200, а рањено 278. Видећи, да су ми сва средства за одбрану уништена, одлучио сам брод лагуисати, али и то није било могуће учинити, јер није било више муниције. У таквим приликама одлучио сам, да брод утопим. Ради тога отворени су сви отвори и брод је потонуо. Непријатељски бродови примили су спасену момчад и довели у Сасехо.

Овај извјештај писан је од свештеника Алексија, кога Јапанци не држе као заробљеника, но су га ослободили, а предат ми је телеграфском линијом Нагасаки-Шангај.

ПЕТРОГРАД, 25 авг. — (Руска Тргов. Агенција). Ђаунов телеграфира из Сахалина: Јутрос приближиле су двије ратне лађе Корсаковску, науставише се 7 километара далеко од обале. У 10 сати и 20 минута примакла су два чамца с тих ратних лађа полутопљеној крстарици „Новик“, која се налазила у обалу. Наше чете отвориле су ватру на чамце, последи чега су се они вратили к својим лађама.

ТОКИЈО, 25 авг. — Куроки је код Јантаја наишао на тако јак отпор, да га је могао тек последи више дана скрпити. Тиме се објашњава околност, што су Руси могли да умакну.

ПЕТРОГРАД, 25 авг. — Новине „Рус“ дознаје из Мукдена, да се непријатељ налази 40 километара јужно од Мукдена, ушледе чега је отпочело испрањње вароши.

ЛОНДОН, 25 авг. — „Рајтер“ јавља из Јантаја 23 о. м.: Данас је био жесток бој сјеверноисточно од Јантаја. Јапанци марширају пут сјевера, а држе се источно од жељезнице. 20 миља југоисточно од Мукдена чуло се често пушкарање. Руси задржавају Курокија, док руска војска из Ђаојанга не умакне пут сјевера.

ТОКИЈО, 25 авг. — (Званично) Један дво руске војске налази се у Јингчулису, јужно од Јантаја, а главна војска концентрисана је у Јантају.

ПЕТРОГРАД, 25 авг. — Куропаткиј јавља 23 о. м.: Данас је војска напредујући к сјеверу, срећно измакла опасности, која јој је пријетила од непријатеља с чела и с лијевог крила. Читав дан била је пуцњава топовска на наше задње чете, али без знатног успеха. Изгубили смо око стотину људи.

ЛОНДОН, 25 авг. — „Рајтер“ јавља из Петрограда, да је поморски капетан Вирен, заповједник „Бајана“, наименован заповједником ескадре портартурске на мјесто Ухтоског.

МУКДЕН, 26 авг. — „Рајтер“ јавља, да једном дијелу руске војске које се поклачи к Мукдену дуж жељезнице, пријети опасност да буде пресјечено. Главна војска налази из Мукдена даље на сјевер.

ТОКИЈО, 26 авг. — „Рајтер“ јавља: Посланица Макадова честита војсци сјајну побједу успркос ужасних тешкоћа. Свршетак рата још је далек, с тога чете морају стрпељиво и даље сносити ратне муке. Чује се, да су Јапанци у Ђаојангу нашли много хране и ђебане.

ПЕТРОГРАД, 27 авг. — (Званично). Ђаунов телеграфира Цару: Непријатељ је намјеравао код Корсаковске да лагуиса брод „Новик“. Кад су Руси разиђали Јапанце, пошли су на брод „Новик“ и макнули мине, које су Јапанци поставили.

ЛОНДОН, 27 авг. — Сјеверно од Ђаојанга битка се продужује. Јуче је стигло 80 вагона с рањеницима. Из Сеула се јавља, да ће Јапанци, који се искрцавају у Посјет валиву, пресјечи Русе, који се налазе сјеверноисточно од Креје.

ПЕТРОГРАД, 27 авг. — Цар је отпутовао у Кронштат, да прегледа балтичку ескадру.

ПЕТРОГРАД, 28 августа. — „Рајтер“ јавља из Чифу: Једна јапанска колова, која је марширала у долини близу Портартура била је бачена лагумом у вавдух на дужини од једнога и по километра; дјејство је било ужасно, пушке су наломљене на комаде, а трупови рабцавани на све стране, тако да није могуће констатирати колико је био јапански губитак.

ПЕТРОГРАД, 28 августа. — Глас да је Куропаткин рањен званично се оповргава. Ђенерал Сахаров јавља, да јуче није било никакве сукоба с непријатељем.

ПЕТРОГРАД, 28 августа. — Командант крстарице „Бајан“, капитан Вирен, именован је за контраадмирала.

БЕРЛИН, 23 авг. — Званично је објављена вјеридба њемачког престолонаследника са принцевом Пецилијом Мекленбург-Шверинском.

ПАЗИС, 26 авг. — Грци принц Ђорђе имао је јуче разговор са директором политичких дјела у министарству спољних послова.

ЛОНДОН, 26 авг. — Краљ је подарио Францу Јосифу и Цару Николи краљевски ланац ордена Викторије, а књазу бугарском велики крст истог ордена.

БЕЧ, 28 августа. — Књаз Ђорђе грчки учинио је јуче последи подије посјету грофу Голуфовском, а отпутоваће по прилици сјутра.

ПЕТРОГРАД, 28 августа. — Именоване виленскога ђенерал-губернатора Свјатополемирског за министра унутрашњих дјела званично је објављено.

ОБЈАВА.

У већљу, 5. Септембра т. г., а у присуству нарочитог изасланика Министарства Војног, давати ће се у команди II. баталиона Стојеће Војске у Подгорици на јавној лиценцији контрати: хлеба, меса, ориза, паште, кафе, цукра, масти, пасуља, уља слатког, дрва, вина, фуражи (зоби, сијена, сламе за простирну) и т. д. у оноликој количини, колико буде потребито за онај баталион у течају од 1. Јануара до 31. Децембра идуће 1905 год.

Месо, хлеб, дрва, вино и фураж лицентираће се свако посебно, а све остало у једној групи.

Подузимаачима меса и хлеба тржи се кауција по од двије стотине наполеона у готовом новцу или триста у сигурној валови, а подузимаачима: дрва, вина, фуражи и све остале хране по стотина наполеона у готовом новцу или стотина и педесет у сигурној валови.

Истовјетни контрати за издржавање објеката батерија и коња Стојеће артиљерије давати ће се у Никшићу на Мали Госпођин-дан, 8 септембра тек. год., а за издржавање: Дворске страже, Војничке школе, I баталиона и Музике на Цетињу (у команди I баталиона) у већљу, 12 истога мјесеца.

Лиценцијација ће се вршити при дотичним командама у означене дане, почевши од 8 сахата најутра па до часа, којег ће изасланик одредити за сваки засебни инквентар; а на два дана раније у свакој од поменутих команда моћи ће се видјети узор и каквоћа појединих артикала, као год и контрацки услови са одговарајућим обавезама.

Цетиње, 11. Августа 1904 год.

Рег. Број 2809.
Адм. одј. Бр. 899—I. 1904—IV—9

Из Административног одјељења Министарства Војног.

2—3

ОБЈАВА.

У уторник, 14. Септембра тек. год., даваће се у овдашњем војном стану на јавну продају стара војничка одјећа и обућа, која није више војсци за употребу; те се са овим ставља до знања свакоме, ко би желио исту купити, да се реченог дана пријави у команду I ог баталиона изасланику административног одјељења Министарства Војног, који ће са том продајом руководити.

Лиценцијација дужни су за купљену робу цоложити најмање трећину од укушне суме у готовом новцу а за остатак гарантовати са сигурном валомом или ђемцима.

Продаваће се посебно одјећа а посебно обућа, или пак обоје заједно по жељи сигурнога куца, који највећу цијену повуди; а по увиђавности самога изасланика може се једна иста врста робе подијелити међу више купаца.

Цетиње, 11 Августа 1904. г.
Рег. Број 2809.

Адм. одј. Бр. 899—II. 1904—IV—9

Из Административног одјељења Министарства Војног.

2—3

ОГЛАС.

Књ. Министарство Финансија износи на продају двије државне куће, које се налазе у овој вароши, и то:

Кућу, која је купљена у г. командира Гатала, налазећу се у официрској улици под бр. 7 код општинског парка, и

Кућу купљену у г. Филипа Ковачевића, која се налази у улици Баја Пиљанина под бр. 16.

Ко би желио купити једну или обадвије ове куће, нека се пријави подписатој канцеларији, гдје ће добити извјешће о цијенама и у словима.

Број 1323.
Цетиње, 20 августа 1904 г.
Из канцеларије
Књ. МИНИСТАРСТВА ФИНАНСИЈА.
2—4

Приватне објаве.

Постанске марке

употребљене купујем на најбоље цијене. Изволите назначити количину и цијену на J. Heinzl, Budapest, I. Mészáros u. 19.

Heinzl
P. 20. Бр. 43. 7—11

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Свијема нашим пријатељима, који нам приликом смрти наше никад незабрављене супруге, односно мајке

АНЂЕ,

а на првом мјесту Њ. Кр. Височанству Књазу и Господару Црне Горе, као и Њ. Кр. Височанству Књазу Наследнику, и онима, који лично или писмено своје саучешће изјавише и пишаташе да нам тијем голему тугу ублаже подносио овиме путем нашу најтоплију благодарност.

Буда. 20 августа 1904 г.
Ожалошкени:
супруг: Ђуро Зеновић; синови:
Машо, Јово и Мило

P. 70 Б. 87 1—1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Приликом смрти нашег најдрагг прежаљеног оца односно свекра, дједа и стрица

ФИЛИПА М. БУРАШКОВИЋА

протођакона Владике Рада,

који се пресели у вјечност 23 ов. мј. последи дугог боловања у својој 89 ој години, примили смо многобројна саучешћа са разних страна, те и овиме путем најсрднијиме благодаримо свијема, који нам усмено писмено и телеграфично указааше своје саучешће и тијем нам у неколико тугу ублажише.

Особита и вјечна хвала Његовом Краљевском Височанству Књазу Господару, Његовом Високопресвештенству г. Митрополиту Митрофану Бану.

Хвала свештеничком удружењу Зетско-Брдеке Области, које посла своје три члана, да присуствују спроводу; — свештенству Ријечке нахије, — цетињском протођереју и дворском продајном, који похиташе, те покојника овако лијепи опојаше и до гроба испратише; — члановима љуботњанске читаонице, који корпоративно дођаше и као добротвору исте, вијенац на смртни одар положише

Хвала пријатељима из: Цетиња, Баица, Ђеклића, Угана, Бедоша, Подгорице, Ђуботина, Добрског села Косијера, Бркова и Цеклина, који у великом броју дођаше и нашег милостивога покојника по народном обичају оплакаше и до вјечне куће попратише.

Срдчна хвала свештеницима Крсту Подовићу и Стеву Дрецу, који се с покојником овако дирљивиме говорима опростише. Још једанпут хвала свијема и свакоме, који, на којиме путем нашу тугу ублажише.

Цеклин, 27 августа 1904 г.
Ожалошкени:
Син: Крцун Ђурашковић
у име све родбине.

P. 203 Бр. 88 1—1